

Országgyűlési képviselő

Iromány száma: **T/15817.**

Benyújtás dátuma: **2017-05-24 14:07**

Parlex azonosító: **QE0CCO0I0001**

Címzett: **Kövér László, az Országgyűlés elnöke**

Tárgy: **Törvényjavaslat benyújtása**

Benyújtó: **Demeter Márta (független)**

Törvényjavaslat címe: **A nemzetbiztonsági szolgálatok politikai és szakmai ellenőrzésének megerősítése érdekében a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény módosításáról**

Az Alaptörvény 6. cikkének (1) bekezdése alapján „**a nemzetbiztonsági szolgálatok politikai és szakmai ellenőrzésének megerősítése érdekében a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény módosításáról**” címmel a mellékelt törvényjavaslatot kívánom benyújtani.

A törvényjavaslat sarkalatosági rendelkezést tartalmaz.

2017. évi törvény

a nemzetbiztonsági szolgálatok politikai és szakmai ellenőrzésének megerősítése érdekében a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény módosításáról

1. §

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) 14. § (4) bekezdés f) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A parlamenti ellenőrzés gyakorlása során a Bizottság)

„f) ha bármely módon valamely nemzetbiztonsági szolgálat vagy titkos információgyűjtésre jogosult egyéb szervezet jogszabályellenes vagy nem rendeltetésszerű működését észleli, felhívhatja a minisztert, illetve a titkos információgyűjtésre jogosult egyéb szervezet vezetőjének tevékenységét irányító személyt a szükséges intézkedés megtételére, és kezdeményezheti a felelősség megvizsgálását; a miniszter illetve a titkos információgyűjtésre jogosult egyéb szervezet vezetőjének tevékenységét irányító személy a vizsgálat eredményéről tájékoztatja a Bizottságot;”

2. §

Az Nbtv. 14/A. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Ha a Bizottság a feladatkörébe tartozó ügyben vizsgálat lefolytatásáról dönt, a vizsgálattal összefüggő irattal, adattal vagy egyéb információval rendelkező személyt, szervet vagy szervezetet a vizsgálati tevékenységében való közreműködésre kötelezheti (a továbbiakban: közreműködésre kötelezett).”

3. §

Az Nbtv. 14/A. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A közreműködési kötelezettségről a Bizottság a döntését a bizottsági tagok több mint a felének a szavazatával hozza meg.”

4. §

Az Nbtv. a következő 14/C. §-sal egészül ki:

„14/C. §

(1) Tíz országgyűlési képviselő írásban kezdeményezheti a Bizottság elnökénél a Bizottság ülésének összehívását az ország nemzetbiztonsági helyzetét érintő olyan esemény bekövetkeztéről történő tudomásszerzés esetén, ami a nemzetbiztonsági szolgálatok intézkedését igényli vagy aminek kapcsán a nemzetbiztonsági szolgálatok mulasztása merülhet fel.

(2) A kezdeményezést a Bizottság tizenöt napon belül napirendre tűzi, és a kezdeményezésben

megjelölt eseménynek az ország nemzetbiztonsági helyzetét érintő vonatkozásait megvizsgálja.”

5. §

Az Nbtv. 19. §-a a következő (11) bekezdéssel egészül ki:

„(11) A Bizottság tagjai a megválasztásukat követő egy éven belül részt vesznek a nemzetbiztonsági szolgálatok által szervezett hathónapos képzésben, amelynek során tájékoztatást kapnak a nemzetbiztonsági szolgálatok felépítéséről, működéséről és tevékenységük alapvető szabályairól.”

6. §

Az Nbtv. 19/B. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki:

„(2) A Külügyi bizottság és a Honvédelmi bizottság a feladatkörével összefüggő kérdésekben a főigazgatóktól tájékoztatást kérhet, és őket a bizottsági ülésen történő megjelenésre és nyilatkozattételre hívhatja fel, aminek a főigazgatók kötelesek eleget tenni.”

7. §

Az Nbtv. A következő 19/C-H. §-sal és az azt megelőző alcímmel egészül ki:

„A nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységének független szakmai értékelése

19/C. §

(1) A nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységének független szakmai értékelését a Nemzetbiztonsági Szakmai Értékelő Testület (a továbbiakban: Testület) végzi. A Testület öttagú.

(2) A Testület tagjaira az Országgyűlés által választott jelölőbizottság (a továbbiakban: jelölőbizottság) tesz javaslatot a köztársasági elnöknek. A jelölőbizottságot egyenlő számú kormánypárti és ellenzéki képviselő alkotja. A jelölőbizottság a jelölés során legalább a Testület tagjai számának kétszeresét elérő számú jelöltre tesz javaslatot.

(3) A jelölőbizottságnak jelöltet legalább öt országgyűlés képviselő vagy száz, az országgyűlési képviselők választásán választható magyar állampolgár írásban ajánlhat. Az ajánláshoz mellékelni kell a javasolt személy elfogadó nyilatkozatát és részletes szakmai életrajzát.

(4) Az Országgyűlés elnöke intézkedik arról, hogy legkésőbb a Testület tagja megbízatásának lejártát harminc nappal megelőzően a jelölőbizottság döntsön az új tagra vonatkozó javaslat elfogadásáról.

(5) A Testület tagjává jelölhető az a büntetlen előéletű és az országgyűlési képviselők választásán választható, felsőfokú végzettséggel rendelkező magyar állampolgár, aki

- a) rendelkezik legalább öt éves, a nemzetbiztonsági szolgálatok működésével összefüggő szakterületen államigazgatási, nemzetbiztonsági, rendészeti, honvédelmi szervnél vagy oktatási, illetve tudományos intézménynél folytatott gyakorlattal,

- b) a Testület tagjává történő jelölésének időpontját megelőző nyolc évben nem tartozott a nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományába, illetve nem volt a nemzetbiztonsági szolgálatokkal titkosan együttműködő személy,
- c) az 1944. december 21. és 1990. február 14. között az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szerveknél nem volt a 2003. évi III. törvény szerinti hivatásos alkalmazott, illetve hálózati személy vagy operatív kapcsolat,
- d) a Testület tagjává történő jelölésének időpontját megelőző tíz évben nem volt országgyűlési képviselő, az Európai Parlament tagja, köztársasági elnök, a Kormány tagja, államtitkár, közigazgatási államtitkár, helyettes államtitkár, főpolgármester, főpolgármester-helyettes, polgármester, alpolgármester, megyei közgyűlés elnöke és alelnöke, helyi vagy megyei önkormányzati képviselő, valamint párt tisztségviselője vagy alkalmazottja, és
- e) vonatkozásában lefolytatott nemzetbiztonsági ellenőrzés során nemzetbiztonsági kockázatot nem állapítottak meg.

(6) Az Országgyűlés elnöke a Testület tagjának javasolt személy vonatkozásában a jelölőbizottság megkeresésére három napon belül kezdeményezi a nemzetbiztonsági ellenőrzést, továbbá nyilatkozattételre hívja fel a nemzetbiztonsági szolgálatokat az (5) bekezdés b) és c) pontjában foglaltak fennállásáról, amelyről a nemzetbiztonsági szolgálatok a felhívás kézhezvételétől számított tizenöt napon belül nyilatkoznak.

(7) A jelölőbizottság előterjesztése alapján az Országgyűlés elnöke megküldi a Testület tagjaira vonatkozó javaslatot a köztársasági elnöknek. A Testület tagjait a köztársasági elnök a jelölőbizottság által jelölt személyek közül öt évre nevezi ki. Ugyanaz a személy a megbízatásának lejártát követően egy alkalommal nevezhető ki újra a Testület tagjává.

(8) A Testület tevékenysége során minden más szervezettől független, tagjai nem utasíthatóak és csak a törvénynek vannak alárendelve. A Testület tagja e megbízatásának időtartama alatt hivatalos személynek minősül.

(9) A Testület tagja jogosult a Testület feladat- és hatáskörét érintő minősített adatokat titoktartási nyilatkozat és felhasználói engedély nélkül megismerni.

(10) A Testület tagját az e minőségében birtokába jutott minősített adatot tartalmazó információk tekintetében titoktartási kötelezettség terheli, amely a testületi tagság megszűnését követően is fennáll.

19/D. §

(1) A Testület tagja havonta a helyettes államtitkári illetménynek megfelelő összegű tiszteletdíjra jogosult.

(2) A Testület tagja megbízatásának időtartama alatt a társadalombiztosítás ellátásaira való jogosultság szempontjából közszolgálati jogviszonyban foglalkoztatott biztosítottnak, tiszteletdíja nem önálló tevékenységből származó, járulékalapot képező jövedelemnek minősül. A Testület tagja

megbízásának időtartama közszolgálati jogviszonyban töltött időnek számít. A Testület tagjának minden naptári évben negyven munkanap szabadság jár.

(3) A Testület tagja e megbízásának időtartama alatt tudományos, oktatói, művészeti, lektori, szerkesztői, valamint a jogi oltalom alá eső szellemi tevékenységen kívül más kereső tevékenységet nem folytathat. Amennyiben a Testület tagjának vonatkozásában összeférhetetlenségi ok áll fenn, azt a hivatalba lépését követő harminc napon belül meg kell szüntetnie.

(4) A Testület tagja a megválasztását követő harminc napon belül, majd ezt követően minden évben január 31-ig, az országgyűlési képviselők vagyonynyilatkozatával azonos tartalmú vagyonynyilatkozatot tesz. A Testület tagja a vagyonynyilatkozatához csatolni köteles a vele közös háztartásban élő házastársát vagy élettársát, gyermekeinek (a továbbiakban együtt: családtag) a Testület tagja vagyonynyilatkozatával azonos tartalmú vagyonynyilatkozatát. A vagyonynyilatkozatokat az Országgyűlés Hivatalának főigazgatója kezeli. A főigazgató a Testület volt tagjának, valamint családtagjának vagyonynyilatkozatát a Testület tagja megbízásának a megszűnését követő egy évig őrzi.

(5) A családtag vagyonynyilatkozata kivételével a vagyonynyilatkozat nyilvános, oldalhú másolatát – a családtag személyes adatai kivételével – az Országgyűlés Hivatalának főigazgatója az Országgyűlés honlapján haladéktalanul közzéteszi. A vagyonynyilatkozat a honlapról a Testület tagja megbízásának megszűnését követő egy év elteltével távolítható el.

(6) A vagyonynyilatkozat-tétel elmulasztása esetén annak teljesítéséig a Testület tagja a tisztségéből eredő jogkörét nem gyakorolhatja és tiszteletdíjban nem részesülhet.

19/E. §

(1) A Testület tagjai saját maguk közül – megbízásuk időtartamára – elnököt választanak. Az elnök helyettesítéséről a Testület az ügyrendjében rendelkezik.

(2) A Testület elnöke

- a) képviseli a Testületet,
- b) előkészíti, összehívja és vezeti a Testület ülését,
- c) javaslatot tesz a Testület ügyrendjére, munkarendjére és üléseinek napirendjére,
- d) kiadmányozza a Bizottság által jóváhagyott dokumentumokat,
- e) javaslatot tesz az Országgyűlés Hivatala főigazgatójának a Testület tevékenységét segítő személyeknek az Országgyűlés Hivatala által történő alkalmazására és egyetértési jogot gyakorol e személyek kinevezése és felmentése esetében, továbbá átruházott hatáskörben gyakorolja e személyek felett – az alapvető munkáltatói jog kivételével – a munkáltatói jogokat,
- f) ellátja azokat a feladatokat, amelyeket a Testület ügyrendje számára előír, továbbá
- g) a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény 4. § (1) bekezdés v) pontja alapján feladat- és hatáskörében minősítésre jogosult.

(3) A Testület elnöke e megbízásának időtartama alatt a 19/D. § (1) bekezdés szerinti tiszteletdíjon

túlmenően – a Testület ügyrendjében meghatározottak szerint – a köztisztviselői illetményalap háromszorosával megegyező összegű költségtérítésre jogosult.

(4) A Testület tagjának megbízatása megszűnik, ha

- a) a megbízatási időtartam letelik,
- b) a tisztségéről lemond,
- c) a megválasztásához szükséges feltételek már nem állnak fenn,
- d) meghal.

(5) A Testület tagja megbízatásának (4) bekezdés c) pontja szerinti megszűnését a köztársasági elnök állapítja meg, egyidejűleg kezdeményezi az Országgyűlés elnökénél új testületi tag jelölését.

(6) A Testület elnöke e megbízatásáról a Testülethez címzett írásos nyilatkozatával bármikor lemondhat. A lemondás érvényességéhez elfogadó nyilatkozat nem szükséges. A lemondást nem kell indokolni, az elnöki megbízatás a lemondás benyújtásának napjával szűnik meg. Az elnöki megbízatásról történő lemondás az elnök Testületben betöltött tagságát nem érinti.

(7) A Testület tagja e megbízatásáról a köztársasági elnökhöz címzett írásos nyilatkozatával bármikor lemondhat. A lemondás érvényességéhez elfogadó nyilatkozat nem szükséges. A lemondást nem kell indokolni, a megbízatás a lemondás benyújtásának napjával szűnik meg.

(8) Bárki bejelentést tehet a köztársasági elnöknek arról, hogy a Testület tagja ez e törvényben előírt megválasztási feltételeknek nem felel meg. A köztársasági elnök a bejelentést tizenöt napon belül köteles kivizsgálni, és a szükséges intézkedéseket meghozni.

(9) A Testület akkor határozatképes, ha tagjainak többsége jelen van. A Testület döntéseit legalább három tagjának egybehangzó szavazatával hozza.

(10) A Testület a működésének részletes szabályait ügyrendjében állapítja meg.

19/F. §

(1) A Testület feladata, hogy minden évben egy alkalommal június 30-ig, egy további alkalommal december 31-ig értékelje a nemzetbiztonsági szolgálatok szakmai tevékenységének hatékonyságát, így különösen a feladatellátás során alkalmazott módszerek indokoltságát, valamint a kitűzött feladatok és az azok ellátása során alkalmazott módszerek és felhasznált források arányosságát.

(2) A nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységét érintő rendkívüli esemény, így különösen a nemzetbiztonsági szolgálat által végzett titkos információgyűjtés során keletkezett információ tartalmának és forrásának, illetve az alkalmazott titkos információgyűjtő módszer konkrét részleteinek lelepleződése vagy külföldi titkosszolgálatnak a nemzetbiztonsági szolgálat feladatának ellátását befolyásoló tevékenysége bekövetkeztekor a Testület soron kívül is értékelheti a nemzetbiztonsági szolgálatok szakmai tevékenységét.

(3) A Testület feladatkörének ellátása érdekében jogosult a nemzetbiztonsági szolgálatok által kezelt

adatokba a szükséges mértékig betekinteni.

19/G. §

(1) A főigazgatók kéthavonta – a Testület által meghatározott időpontig – írásban tájékoztatják a Testületet a nemzetbiztonsági szolgálatok műveleti tevékenységért felelős szervezeti egységei által tervezett, illetve a számukra kijelölt feladatok teljesítéséről. A tájékoztató feladatonként tartalmazza

- a) a nemzetbiztonsági szolgálatnak az e törvényben meghatározott azt a feladatkörét, amely a konkrét feladat elvégzését megalapozza,
- b) az adott feladat teljesítésével összefüggésben a Kormány és annak tagjai számára megküldött információk mennyiségére és minőségére vonatkozó adatokat,
- c) a feladat elvégzéséhez tervezett és a tényleges kiadások összesített összegét,
- d) a külső engedélyhez nem kötött titkos információgyűjtés során az 54. § (1) bekezdésében meghatározottak közül alkalmazott módszereket és azok időtartamát,
- e) a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés során az 56. §-ban meghatározottak közül alkalmazott módszereket és azok időtartamát,
- f) a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtést kezdeményező előterjesztés elutasításának tényét és annak indokát, továbbá
- g) az arra vonatkozó információt, hogy a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtést a 60. § (1) bekezdés d) pontja alapján kellett megszüntetni.

(2) A főigazgatók az (1) bekezdés szerinti tájékoztatást úgy adják meg, hogy a Testület és annak tagjai birtokába ne kerüljön olyan adat, amely a titkos információgyűjtés során keletkezett információ tartalmára és annak forrására, illetve az alkalmazott titkos információgyűjtő módszer konkrét részleteire utal.

(3) Amennyiben a Testület a főigazgató tájékoztatásának hiányában feladatának elvégzésében akadályoztatva van, úgy haladéktalanul a miniszterhez fordul, aki öt munkanapon belül köteles a főigazgató helyett a szükséges tájékoztatást a Testületnek megadni.

(4) A Testület a 19/F. § (1) bekezdés szerinti értékelő tevékenységét a főigazgatók tájékoztatójában foglaltak alapján zárt ülésen végzi.

(5) A Testület a zárt ülésre meghívhatja a főigazgatókat és tőlük az írásos tájékoztatóban foglalatokkal összefüggésben részletes információt kérhet, amit a főigazgatók kötelesek megadni.

(6) A Testület a nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységének értékelésről összefoglaló jelentést készít, amely tartalmazza a Testületnek a nemzetbiztonsági szolgálat tevékenységének szakmai értékeléséből fakadó javaslatait is. Az összefoglaló jelentést a Testület elnöke megküldi a miniszterelnöknek, a miniszternek és a Bizottságnak.

(7) A Testületnek a nemzetbiztonsági szolgálatok szakmai tevékenysége vonatkozásában megfogalmazott javaslataival kapcsolatos álláspontját a miniszter a (6) bekezdés szerinti összefoglaló jelentés kézhezvételétől számított hatvan napon belül közli a Testülettel.

(8) A Testület a 19/F. § (2) bekezdése szerint végzett értékeléséről eseti jelentést készít, amire az (1)-(8) bekezdésben foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.

19/H. §

(1) A Testület működésének feltételeit az Országgyűlés Hivatala biztosítja. A Testület működésének biztosításával összefüggő kérdésekről a Testület elnöke és az Országgyűlés Hivatalának főigazgatója megállapodást köt.

(2) Az Országgyűlés Hivatalának a Testület tevékenységét segítő alkalmazottja a Testület feladat- és hatáskörét érintő minősített adatokat a minősített adat védelméről szóló törvény szerinti feltételekkel jogosult megismerni.

(3) A 19/C. § (5) bekezdés d)-e) pontjában meghatározott összeférhetlenségi szabályokat az Országgyűlés Hivatalának a Testület tevékenységét segítő alkalmazottjára is alkalmazni kell.

(4) A Testület eljárása során keletkezett iratokat – a vonatkozó jogszabályok rendelkezései szerint – az Országgyűlés Hivatala őrzi és kezeli.

(5) A Testület jelentései és az alapjául szolgáló iratok, valamint a Testület zárt üléséről készült jegyzőkönyvek nem selejtezhettek.”

8. §

(1) Az Nbtv.

a) 14. § (4) bekezdés a) pontjában “az ország nemzetbiztonsági helyzetéről” szövegrész helyébe “az ország nemzetbiztonsági helyzetéről és az azt befolyásoló eseményekről, továbbá a titkos információgyűjtésre jogosult egyéb szervezetek titkos információgyűjtéssel összefüggő tevékenységéről;”

b) 16. § (2) bekezdés első mondatában “tagjai kétharmadának” szövegrész helyébe a “tagjai több mint felének”,

c) 19/B. §-át megelőző alcím címsorban a „Külügyi bizottsága tagjaira” szövegrész helyébe a „Külügyi bizottságára és Honvédelmi bizottságára”,

d) 19/B. §-ban a „Külügyi bizottság” helyébe a “Külügyi bizottság és a Honvédelmi bizottság” szöveg lép.

(2) Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 17. § (4) bekezdésének második mondatában a „paritásos bizottság.” szövegrész helyébe az „és a Nemzetbiztonsági bizottság paritásos bizottság.” szöveg lép.

9. §

Hatályát veszti az Nbtv.

a) 17. §-a,

b) 18. § (1) bekezdésében az „a Honvédelmi Bizottság ülései a 17. §-ban meghatározott jogkör

gyakorlása” szövegrész,

c) 18. § (2) bekezdésében az „és a Honvédelmi Bizottság” szövegrész,

d) 19. § (9) bekezdése első mondatában a „valamint a Honvédelmi Bizottság elnökének” szövegrész,

e) 19. § (9) bekezdése második mondatában a „és a Honvédelmi Bizottság elnökének” szövegrész.

10. §

(1) Ez a törvény a kihirdetését követő tizenötödik napon lép hatályba.

(2) A Nemzetbiztonsági Szakmai Értékelő Testület tagjait első alkalommal 2017. december 31-ig kell megválasztani.

11. §

(1) E törvény 1-7. §-a, 8. § (1) bekezdése és 9. §-a az Alaptörvény 46. cikk (6) bekezdése alapján sarkalatosnak minősül.

(2) E törvény 8. § (2) bekezdése az Alaptörvény 5. cikk (7) bekezdése alapján a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadandó házszabályi rendelkezésnek minősül.

Általános indokolás

A nemzetbiztonság hatékonyságának kérdése egyidejűleg politikai és szakmai kérdés. A társadalom joggal várja el a jelentős eszközökkel és hatáskörrel felruházott nemzetbiztonsági szolgálatoktól, hogy hatékonyan védjék a biztonságát, ugyanakkor legalább ilyen fontos elvárás, hogy a szolgálatok tevékenységüket ne csak törvényesen és a szakma szabályainak megfelelően, de hatékonyan és a rendelkezésükre álló speciális eszközök okszerű felhasználásával végezzék.

Hazánkban hosszú évek óta botrányok és problémák sorozata övezi a nemzetbiztonsági terület működését. Mára a közvélemény számára is számos olyan ügy vált ismertté, melyek érdemben rengetik meg a nemzet biztonságáért felelős szervezetbe vetett hitet és joggal csökkentik azok társadalmi támogatottságát. A legtöbb ügynek nem csupán belpolitikai, de nemzetközi vetülete is van, ami további veszéllyel fenyeget, drasztikusan csökkentve a Magyarországra és a magyar állami szervezetbe vetett nemzetközi bizalmat. Napjainkban megváltozott biztonsági körülményei között a nemzetbiztonsági szolgálatok működésének zavarai nemcsak, hogy gátolják az ország biztonságának szavatolását, de kifejezetten növelik az amúgy is számos új kihívással teli környezet jelentette kockázatokat.

A széles nyilvánosságot kapott ügyek egy rendszerszintű probléma veszélyes tünetei. Ennek a rendszerszintű problémának a megjelenése – az új globális és regionális kihívásokra is figyelemmel – indokoltá teszi a több mint 20 éve megszületett nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény helyett egy új, átfogó igényű nemzetbiztonsági törvény megalkotását. Nyilvánvaló, hogy egy ilyen szabályozás előkészítéséhez és megalkotásához hosszabb időre van szükség, ugyanakkor már ma indokolt a nemzetbiztonsági szolgálatok politikai és szakmai ellenőrzésének megerősítése.

A nemzetbiztonsági szolgálatok politikai (parlamentari) ellenőrzésének megerősítése magában foglalja az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottsága feladatkörének kiterjesztését. A nemzetbiztonsági szolgálatok átalakítását nem követte a parlamenti bizottsági feladatmegosztás változása, ezért indokolt, hogy a Honvédelmi és Rendészeti Bizottságtól (HRB) a Nemzetbiztonsági Bizottsághoz kerüljön át az immár egységes Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (KNBSZ) tevékenységének ellenőrzésével kapcsolatos feladatkör. Így valamennyi nemzetbiztonsági szolgálat ellenőrzését egy parlamenti testület látná el, míg a HRB koncentrálhat a honvédelmi és a rendészeti ágazat egyébként is szerteágazó kérdéseire. Ezzel együtt megmaradna a HRB lehetősége, hogy a feladatkörébe tartozó ügyekben tájékoztatást kapjon a nemzetbiztonsági szolgálatoktól. Miután a nemzetbiztonsági szolgálatok mellett számos titkos információgyűjtésre jogosult szervezet is működik, ezért indokolt, hogy a Nemzetbiztonsági Bizottság kapja meg a lehetőséget arra is, hogy – a nemzetbiztonsági szolgálatok mellett – a titkos információgyűjtésre jogosult egyéb szervezet jogszabályellenes vagy nem rendeltetésszerű működése esetén az illetékes vezetőket intézkedésre, és szükség esetén a felelősség megállapítására hívhassa fel.

A Nemzetbiztonsági Bizottság feladatköre és működésének eddigi tapasztalatai indokolják a testület összetételének megváltoztatását és a Bizottság paritásossá alakítását azzal, hogy a Bizottság elnöke továbbra is ellenzéki politikus maradjon. Egy ilyen változtatás elejét veheti annak, hogy valamely politikai erő a Bizottságot eszközként használja vagy a számára kedvezőtlen helyzetből a Bizottság tevékenységének obstrukciójával meneküljön ki, rombolva a testület tekintélyét és a nemzetbiztonság ellenőrzésében betöltött szerepét. A Bizottság feladatkörére figyelemmel a Javaslat – nemzetközi példák alapján – bevezetné, hogy a bizottsági tagok a nemzetbiztonsági szolgálatok által szervezett, hathónapos képzésben vennének részt, amelynek során tájékoztatást kapnak a nemzetbiztonsági szolgálatok felépítéséről, működéséről és tevékenységük alapvető szabályairól.

A nemzetbiztonsági szolgálatok politikai (parlamentari) ellenőrzésének hatékonyságát növelendő a Javaslat kis mértékben átalakítaná a Bizottság működésének szabályait: (i) a kétharmados többség helyett elegendő lenne a Bizottság tagjai több mint felének szavazata a nemzetbiztonsági szolgálatok jogellenes működésének vizsgálata esetén a miniszter és a főigazgató kötelezésére a titkos információgyűjtés során belföldön alkalmazott módszerre vonatkozó olyan adatok szolgáltatására, amelyek ismerete a jogellenesség megítélése szempontjából elengedhetetlen, (ii) nem csak ténymegállapító vizsgálat esetén, hanem általában lenne lehetősége a Bizottságnak arra, hogy a feladatkörébe tartozó ügy kapcsán személyt vagy szervezetet közreműködésre kötelezzen, amire vonatkozó döntéshez a Bizottság tagjai több mint felének szavazata lenne szükséges.

Annak érdekében, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatokkal összefüggő kérdések mindenképpen eljussanak a Nemzetbiztonsági Bizottság elé, a Javaslat új rendelkezésként tartalmazza, hogy tíz országgyűlési képviselő kérheti a Nemzetbiztonsági Bizottság elnökénél a Bizottság ülésének összehívását az ország nemzetbiztonsági helyzetét érintő olyan esemény bekövetkeztéről történő tudomásszerzés esetén, ami a nemzetbiztonsági szolgálatok intézkedését igényli vagy aminek kapcsán a nemzetbiztonsági szolgálatok mulasztása merülhet fel. A kezdeményezést a Bizottság tizenöt napon belül köteles lenne napirendre tűzni és megvitatni.

Míg a politikai (parlamentari) ellenőrzés hatékonyságának javítása törvénymódosítással megteremthető, addig a nemzetbiztonsági szolgálatok szakmai ellenőrzésének független intézményét és eljárásrendjét újonnan kell megteremteni. A nemzetbiztonsági szolgálatok szakmai tevékenységének belső (vezetői) ellenőrzése nem elegendő ahhoz, hogy objektív módon megíthető legyen a rendelkezésre álló eszközök alkalmazásának okszerűsége és hatékonysága. A független szakmai kontroll nem csupán a titkosszolgálati eszközök önkényes vagy indokolatlanul széles körű alkalmazására tudja felhívni a döntéshozók figyelmét (ami egyébként a jogállami működés szempontjából önmagában is fontos kérdés), de javaslatai révén hozzá tud járulni a nemzetbiztonsági szolgálatok hatékonyabb működéséhez, az erőforrások és eszközök ésszerűbb alkalmazásához is.

A független szakmai kontroll intézménye a szakértőkből szigorú (közéleti, szakmai,

titkosszolgálati) összeférhetlenségi szabályok alapján felálló Nemzetbiztonsági Szakmai Értékelő Testület lenne. A Testület tagjait az Országgyűlés által létrehozott, paritásos jelölőbizottság jelölné, és a köztársasági elnök nevezné ki öt évre. Az információmonopólium kialakulásának megakadályozása érdekében a testületi tagságot csak egy alkalommal lehetne megújítani. A Testület tagjai megbízatásuk időtartama alatt más kereső tevékenységet – szűk kivételtől eltekintve – nem folytathatnának, ugyanakkor méltányos díjazásban részesülnének.

A Testület függetlensége érdekében a tagok kinevezésük előtt nemzetbiztonsági ellenőrzés alá esnének, és megbízatásuk időtartamára hivatalos személynek minősülnének, ami esetleges normasértésük szigorú büntethetőségét is lehetővé tenné. A Testület más szervtől (így sem az Országgyűléstől, sem a Kormánytól) nem fogadhatna el utasításokat, így nem használható politikai eszközként. A Testület tagját az e minőségében birtokába jutott minősített adatot tartalmazó információk tekintetében titoktartási kötelezettség terhelné, amely a testületi tagság megszűnését követően is fennállna.

A Testület a nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységének szakmai értékelését a főigazgatók rendszeres időközönként adott tájékoztatása alapján végezné, és minden félév végéig összefoglaló jelentést állítana össze. A jelentésben összegzi vizsgálatának megállapításait a nemzetbiztonsági szolgálatok szakmai tevékenységének hatékonyságáról, így különösen a feladatellátás során alkalmazott módszerek indokoltságáról, valamint a kitűzött feladatok és az azok ellátása során alkalmazott módszerek és felhasznált források arányosságáról. A Testület a jelentésben fogalmazza meg javaslatait a miniszterelnöknek, a nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító minisztereknek és az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottságának. Ez a módszer lehetővé tenné, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító Kormány vezetőjeként a miniszterelnök és a miniszter képet kapjon a szakmai munka független szemszögből történő megítéléséről, a Nemzetbiztonsági Bizottság pedig ezeket az információkat fel tudja használni a nemzetbiztonsági szolgálatok politikai (parlamentari) ellenőrzése során. A nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységét érintő rendkívüli esemény bekövetkeztekor a Testület soron kívül is értékelhetné a nemzetbiztonsági szolgálatok szakmai tevékenységét.

A főigazgatók által kéthavonta írásban a Testület számára megküldött tájékoztató tartalmazza

- i. a nemzetbiztonsági szolgálatnak az Nbtv.-ben meghatározott azt a feladatkörét, amely a konkrét feladat elvégzését megalapozza,
- ii. az adott feladat teljesítésével összefüggésben a Kormány és annak tagjai számára megküldött információk mennyiségére és minőségére vonatkozó adatokat,
- iii. a tervezett és tényleges kiadások összesített összegét,
- iv. a külső engedélyhez nem kötött titkos információgyűjtés során az Nbtv. 54. § (1) bekezdésében meghatározottak közül alkalmazott módszereket és azok időtartamát,

v. a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés során az Nbtv. 56. §-ban meghatározottak közül alkalmazott módszereket és azok időtartamát,

vi. a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtést kezdeményező előterjesztés elutasításának tényét és annak indokát,

vii. az arra vonatkozó információt, hogy a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtést az Nbtv. 60. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján kellett megszüntetni.

A nemzetbiztonsági szolgálatok illetéktelen befolyástól mentes működésének biztosítása érdekében a főigazgatók a Testületnek szóló tájékoztatást úgy adják meg, hogy a Testület és annak tagjai birtokába ne kerüljön olyan adat, amely a titkos információgyűjtés során keletkezett információra, annak forrására, illetve az alkalmazott titkos információgyűjtő módszer konkrét tartalmára utal.

A Testület önálló apparátussal nem rendelkezne, működésének feltételeit az Országgyűlés Hivatala biztosítaná.

Részletes indokolás

1. §

Az Nbtv. 14. § (4) bekezdés *f)* pontjának új szövegezést adja meg annak érdekében, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatok mellett a titkos információgyűjtésre jogosult egyéb szervezet jogszabályellenes vagy nem rendeltetésszerű működése estén is lehetőséget adna a Nemzetbiztonsági Bizottságnak arra, hogy az illetékes vezetőket intézkedésre, és szükség esetén a felelősség megállapítására hívhassa fel.

2. §

Az Nbtv. 14/A. § (1) bekezdésének új szövegezését adja meg annak érdekében, hogy ne csak ténymegállapító vizsgálat esetén, hanem általában legyen lehetősége a Nemzetbiztonsági Bizottságnak arra, hogy a feladatkörébe tartozó ügy kapcsán személyt vagy szervet közreműködésre kötelezzon (közreműködési kötelezettség).

3. §

A közreműködési kötelezettségre vonatkozó döntéshez a Bizottság tagjai több mint a felének szavazatát írja elő.

4. §

Új rendelkezésként tartalmazza, hogy tíz országgyűlési képviselő kérheti a Nemzetbiztonsági Bizottság elnökénél a Bizottság ülésének összehívását az ország nemzetbiztonsági helyzetét

érintő olyan esemény bekövetkeztéről történő tudomásszerzés esetén, ami a nemzetbiztonsági szolgálatok intézkedését igényli vagy aminek kapcsán a nemzetbiztonsági szolgálatok mulasztása merülhet fel. A kezdeményezést a Bizottság tizenöt napon belül köteles napirendre tűzni és megvitatni.

5. §

A Javaslat – nemzetközi példák alapján – bevezeti, hogy a bizottsági tagok a nemzetbiztonsági szolgálatok által szervezett, hathónapos képzésben vesznek részt, amelynek során tájékoztatást kapnak a nemzetbiztonsági szolgálatok felépítéséről, működéséről és tevékenységük alapvető szabályairól.

6. §

A Javaslat a jelenlegi gyakorlatot rögzítve előírja, hogy a Külügyi Bizottság és a Honvédelmi Bizottság a feladatkörével összefüggő kérdésekben a főigazgatóktól tájékoztatást kérhet, és őket a bizottsági ülésen történő megjelenésre és nyilatkozattételre hívhatja fel, aminek a főigazgatók kötelesek eleget tenni.

7. §

Tartalmazza a Nemzetbiztonsági Szakmai Értékelő Testület (a továbbiakban: Testület) tagjainak összeférhetetlenségére, jelölésére és kinevezésére vonatkozó alapvető rendelkezéseket. A Testület tagjainak komoly szakmai és szigorú – politikai, közéleti és nemzetbiztonsági – összeférhetetlenségi szabályoknak kell megfelelniük.

A Testület tagjait az Országgyűlés által létrehozott, paritásos jelölőbizottság jelölné (a tagok legalább kétszeresével megegyező számban), és a köztársasági elnök nevezné ki öt évre. Az információmonopólium kialakulásának megakadályozása érdekében a testületi tagságot csak egy alkalommal lehetne megújítani. A Testület tagjai megbízatásuk időtartama alatt más kereső tevékenységet – szűk kivételtől eltekintve – nem folytathatnának, és a helyettes államtitkári illetménnyel megegyező tiszteletdíjban, valamint negyven nap szabadságban részesülnének, ezzel egyidejűleg vagyonnyilatkozat-tételre kötelezettek lennének.

A Testület függetlensége érdekében a tagok kinevezésük előtt nemzetbiztonsági ellenőrzés alá esnének, és megbízatásuk időtartamára hivatalos személynek minősülnének, ami esetleges normasértésüket szigorú büntethetőségét is lehetővé tenné. A Testület más szervtől (így sem az Országgyűléstől, sem a Kormánytól) nem fogadhat el utasításokat, így nem használható politikai eszközként. A Testület tagját az e minőségében birtokába jutott minősített adatot tartalmazó információk tekintetében titoktartási kötelezettség terhelné, amely a testületi tagság megszűnését követően is fennáll.

A Javaslat rögzíti a Testület elnökének megválasztására, díjazására, valamint az elnök és a tagok megbízatásának megszűnésére vonatkozó rendelkezéseket, valamint az elnök feladatkörét, amely a Testület működésével összefüggő hatáskörök mellett biztosítja számára a Mavtv. szerinti

minősítési jogosultságot is.

A Testület működésének részleteiről ügyrendet alkot, tevékenységét az Országgyűlés Hivatala segíti.

A Testület a nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységének szakmai értékelését a főigazgatók rendszeres időközönként adott tájékoztatása alapján végezné, és minden félév végéig összefoglaló jelentést állítana össze. A Testület a jelentésben összegezné vizsgálatának megállapításait a nemzetbiztonsági szolgálatok szakmai tevékenységének hatékonyságáról, így különösen a feladatellátás során alkalmazott módszerek indokoltságáról, valamint a kitűzött feladatok és az azok ellátása során alkalmazott módszerek és felhasznált források arányosságáról. A jelentésben a Testület megfogalmazná javaslatait a miniszterelnöknek, a nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító minisztereknek és az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottságának. Ez a módszer lehetővé tenné, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító Kormány vezetőjeként a miniszterelnök és a miniszter képet kapjon a szakmai munka független szemszögből történő megítéléséről, a Nemzetbiztonsági Bizottság pedig ezeket az információkat fel tudja használni a nemzetbiztonsági szolgálatok politikai (parlamentari) ellenőrzése során. A nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységét érintő rendkívüli esemény bekövetkeztekor (így különösen bukás, dekonspiráció, provokáció vagy ellenérdekelte titkosszolgálat aktivitása esetén) a Testület soron kívül is értékelhetné a nemzetbiztonsági szolgálatok szakmai tevékenységét.

A főigazgatók által kéthavonta írásban a Testület számára megküldött tájékoztató feladatonként tartalmazza

- i. a nemzetbiztonsági szolgálatnak az Nbtv.-ben meghatározott azt a feladatkörét, amely a konkrét feladat elvégzését megalapozza,
- ii. az adott feladat teljesítésével összefüggésben a Kormány és annak tagjai számára megküldött információk mennyiségére és minőségére vonatkozó adatokat,
- iii. a tervezett és tényleges kiadások összesített összegét,
- iv. a külső engedélyhez nem kötött titkos információgyűjtés során az Nbtv. 54. § (1) bekezdésében meghatározottak közül alkalmazott módszereket és azok időtartamát,
- v. a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés során az Nbtv. 56. §-ban meghatározottak közül alkalmazott módszereket és azok időtartamát,
- vi. a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtést kezdeményező előterjesztés elutasításának tényét és annak indokát,
- vii. az arra vonatkozó információt, hogy a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtést az Nbtv. 60. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján kellett megszüntetni.

A nemzetbiztonsági szolgálatok illetéktelen befolyástól mentes működésének biztosítása érdekében a főigazgatók a Testületnek szóló tájékoztatást úgy adják meg, hogy a Testület és annak tagjai birtokába ne kerüljön olyan adat, amely a titkos információgyűjtés során keletkezett információra, annak forrására, illetve az alkalmazott titkos információgyűjtő módszer konkrét részleteire utal.

A Javaslát meghatározza a követendő eljárást a nemzetbiztonsági szolgálatok hallgatása esetére, továbbá az ellenőrzést lezáró összefoglaló jelentés elfogadására és a Testület javaslatai tekintetében a nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító miniszterek álláspontjának kötelező közlésére vonatkozó rendelkezéseket.

8. §

Az (1) bekezdés olyan módosító rendelkezéseket tartalmaz, amely alapján pontosabb szövegezést kap az Nbtv. 14. § (4) bekezdés a) pontja, az Nbtv. 16. § (2) bekezdésének módosításával a kétharmados többség helyett elegendő lenne a Bizottság tagjai több mint felének szavazata a nemzetbiztonsági szolgálatok jogellenes működésének vizsgálata esetén a miniszter és a főigazgató kötelezésére a titkos információgyűjtés során belföldön alkalmazott módszerre vonatkozó olyan adatok szolgáltatására, továbbá értelemszerűen módosulna az Nbtv. 19/B. §-t megelőző alcím címsora.

A (2) bekezdés kiegészíti az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 17. § (4) bekezdésének második mondatát annak érdekében, hogy a Nemzetbiztonsági Bizottság paritásos bizottsággént működjön.

9. §

A Honvédelmi Bizottság megváltozott feladatkörével összefüggő hatályon kívül helyező rendelkezéseket tartalmaz.

10. §

A hatálybalépéssel kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazza, és előírja, hogy első ízben a a Testület tagjait 2017. december 31-ig kell megválasztani.

11. §

Sarkalatosági záradék.